

NATURA JURIDICĂ A GAJULUI

Trofimov Natalia, doctorand, magistru în drept, lector superior la Catedra Drept Patrimonial, FCGC, Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *This article is dedicated to the analysis of the legal nature of the contract of pledge, its essence as a means to guarantee performance of the obligations, as well as a real right. The author exposes the effects of the conclusion of the pledge - rights which the creditor obtained after pledging conclusion - the right of prosecution, the right to claim, the right of reference and the purpose of the pledge, which aims to increase safety creditor that the requirement will be enforced.*

Keywords: *pledge, subjective right, obligation, real right, how to ensure the obligation, pledgee, pledger, right to property, beneficiary, right of prosecution, right to claim right of reference.*

Problema locului instituției gajului în dreptul civil suscită discuții în literatura de specialitate. În decurs de mulți ani, doctrinarii au polemizat referitor la natura juridică a gajului: este oare gajul un drept real sau o garanție? Diferite sunt abordările și în sistemele naționale de drept. Astfel, în legislațiile unor țări, gajul este situat în compartimentele codurilor civile referitoare la drepturile reale, iar în altele - în cele referitoare la garanții. Această dualitate s-a reflectat și în evoluția conceptului consacrat de legiuitorul nostru: în Codul civil din 1964, reglementările cu privire la gaj se aflau în capitolul XV: "Garantarea executării obligațiilor", pe când în Codul civil actual, această instituție este reglementată în Capitolul V al Titlului IV al Cărții a doua: "Drepturile reale".

Din această calitate a gajului rezultă două elemente definitorii care nu se exclud, ci se întrepătrund și se completează reciproc, alcătuind conceptul de gaj, care este unul complex și bivalent:

1) Gajul este o garanție.

Gajul se instituie în legătură cu un alt raport juridic - raportul de bază, având menirea să asigure executarea convenită a acestuia. Pentru a se proteja contra unor eventuale riscuri, creditorul solicită afectarea unor bunuri pentru garantarea obligației principale. Finalitatea gajului este sporirea gradului de siguranță a creditorului că obligația va fi executată. Creditorul obligației principale, prin constituirea gajului, adaugă un nou raport obligațional, făcând ca raporturile juridice să devină mai complexe, însă al doilea raport obligațional are un caracter complementar; obligația se naște doar în cazul în care debitorul obligației garantate nu o execută în conformitate cu condițiile acesteia. Atâta timp cât debitorul va executa obligația principală dreptul de gaj comportă doar limitarea dreptului de proprietate al debitorului gajist asupra bunului. De regulă, este limitat dreptul de dispoziție asupra bunului, iar în cazul gajului cu deposedare - și drepturile de posesiune și folosință. Însă, din momentul în care debitorul nu va executa obligația garantată în modul stabilit, creditorul va putea exercita efectiv dreptul său de gaj, prin urmărirea bunului gajat în vederea satisfacerii creanțelor sale.

2) Gajul este un drept real, adică un drept subiectiv în virtutea căruia titularul poate să-și exercite împuternicirile asupra unui bun, în mod direct și nemijlocit.

Însă gajul este un drept real specific. Spre deosebire de alte drepturi reale (uzufructul, uzul și abitația, servitutea și superficia), gajul nu acordă beneficiarului dreptul de a fructifica bunul.

După cum s-a arătat în literatura de specialitate, din calitatea de drept real al gajului rezultă anumite atribute, la care ne vom referi în continuare.

Titularul dreptului de gaj are dreptul de urmărire, adică de a pretinde exercitarea dreptului de gaj, indiferent de faptul în mâinile cui se află bunul. Aceasta presupune subzistența gajului în cazul transmiterii bunului de către persoana care a constituit gajul către un terț, în virtutea legii, actului juridic sau succesiunii. Legea instituie unele excepții de la această regulă:

1) când creditorul gajist acordă debitorului gajist o autorizație de înstrăinare a obiectului gajului liber de gaj;

2) când dobânditorul este de bună-credință, adică nu știa și nici n-ar fi trebuit să știe de gaj. Dobânditor de bună-credință este prezumată persoana care:

a) dobândește bunuri grevate cu gaj sub formă de mărfuri care se află în circulație și în proces de prelucrare;

b) dobândește bunuri grevate cu gaj, a căror vânzare la licitație a fost anunțată în mijloacele de informare în masă, cu excepția bunurilor imobile și a drepturilor asupra bunurilor imobile;

c) dobândește documente de plată, conosamente, acțiuni, titluri de creanță, valori mobiliare grevate cu gaj, cotate la bursă;

3) când bunul este dobândit de la persoana care îl înstrăinează în cadrul unei activități obișnuite.

O aplicație a dreptului de urmărire își găsește locul în reglementările privind amanetul. Potrivit Legii cu privire la gaj, amanetul subzistă în cazul în care exercitarea posesiunii este împiedicată de un terț, fără ca creditorul să fi consimțit.

Dreptul de urmărire presupune și ***dreptul titularului de a revendica bunul gajat*** din mâinile oricui s-ar afla, inclusiv din posesiunea debitorului gajist. Acest drept rezultă din caracterul absolut al dreptului de gaj și poate fi realizat după regulile generale privind revendicarea bunului din posesiunea nelegitimă a altuia.

Titularul dreptului de gaj are dreptul de preferință, adică de a fi plătit din produsul realizării bunului gajat cu prioritate față de alți creditori. Potrivit legii, consecutivitatea satisfacerii creanțelor ce decurg din câteva drepturi de gaj asupra unuia și aceluiași bun se stabilește în funcție de consecutivitatea apariției drepturilor de gaj

O aplicație a dreptului de preferință este și dreptul creditorului gajist de a fi satisfăcut în mod prioritar din contul despăgubirii de asigurare pentru pieirea, pierderea sau deteriorarea bunului gajat, indiferent de faptul în a cui favoare a fost asigurat bunul gajat, dacă pieirea, pierderea sau deteriorarea nu se datorează culpei creditorului gajist sau dacă în contractul de gaj nu este prevăzut altfel.

Titularul dreptului de gaj are dreptul să urmărească bunul gajat prin acțiunile sale proprii, indiferent de voința debitorului gajist. Astfel, titularul poate vinde el însuși bunul gajat pentru a se îndestula din produsul obținut din vânzare.

Bibliografie

1. *Codul civil al Republicii Moldova, Legea nr.1107-XV din 06.06.2002.*
2. *Legea cu privire la gaj nr.449 din 30.07.2001.*
3. *Sergiu Baieș, Aurel Băieșu, Valentina Cebotari, Ion Crețu, Victor Volcinski, «Drept civil. Drepturile reale. Teoria generală a obligațiilor», Vol.II, Editura Cartier juridic, Chișinău, 2005.*
4. *Florin Ciutacu, Cristian Jora, „Drept civil.Teoria generală a obligațiilor”, Editura Themis cart, București,2003.*
5. *L.Pop, Drept civil. Teoria generală a obligațiilor, Editura ALL, București, 1993.*
6. *Igor Trofimov, „Dreptul contractelor”, Editura „Elena-V.I”,Chișinău, 2002.*
7. *Eugenia Cojocari, Vitalie Cojocari, „Drept civil. Partea generală și specială”, Ed.I, Chișinău, 2004.*
8. *Ю.К. Толстой, А.П. Сергеева, «Гражданское право», Часть 1, Москва.*